

مطالبات و انتظارات از صنعت پیمہ

عنوان گزارش: مطالبات و انتظارات از صنعت بیمه
کمیسیون: بازار پول و سرمایه
انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران
شماره گزارش: ۰۴۰۱۴۳
تابستان ۱۴۰۱

توسعه صنعت بیمه با توسعه اقتصادی کشورها همراستا می‌باشد و همواره بهبود اوضاع اقتصادی، افزایش تعامل و مبادلات، بهبود سطح استانداردهای زندگی مردم و ... موجب رشد و توسعه بیمه خواهد شد و از سوئی پیشرفت و اشاعه صنعت بیمه در جامعه نیز در بهبود وضع معیشت افراد جامعه و توسعه اقتصادی موثر خواهد بود. لذا اگر اقتصاد یک کشور متکی به پشتوانه صنعت بیمه و تامین ناشی از آن نباشد بدون شک در معرض تهدید خطرهای بی‌شماری قرار خواهد گرفت.

در راستای افزایش نقش صنعت بیمه در نظام **تامین مالی و ایجاد فضای امن** در سایر حوزه‌های اقتصادی از جمله فضای کسب و کار و سرمایه‌گذاری، بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق شرکت‌های بیمه نسبت به ارتقای نقش اقتصادی بیمه در تأمین رفاه و امنیت مردم و افزایش ضریب نفوذ بیمه در کشور تا متوسط جهانی آن در طی سال‌های برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران اقدامات لازم را به عمل آورد.

بر اساس برنامه چشم‌انداز ۲۰ ساله صنعت بیمه ایران در افق ۱۴۰۴، صنعتی است اقتصادی، عدالت محور، پایدار، سالم و قابل اعتماد، برخوردار از اخلاق حرفه‌ای و عجین شده با جامعه که اطمینان را برای روند طبیعی زندگی آحاد مردم ایران و چرخه فعالیت‌های اقتصادی کشور به شیوه‌ای آسان، سریع، مشتری‌مدار و با کمترین هزینه و به شکلی همه‌جانبه تامین کرده و ضمن تعامل سازنده و موثر در سطح بین‌الملل، در جایگاه اول صنعت بیمه بین بیمه‌گران منطقه آسیای جنوب غربی باید قرار گیرد. با توجه به اینکه شرایط اقتصاد کشور پس از ابلاغ این سند، همواره با تنش‌های بسیار و تحریم‌های ظالمانه و نیز حوادث غیرمترقبه طبیعی بسیاری مواجه بوده است، لذا شرایط تحقق آن براساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته با چالش‌های متعددی روبه‌رو است.

با توجه به شرایط فعلی و لزوم دستیابی به شاخص‌های تعیین شده در اسناد بالادستی تا سال ۱۴۰۴ صنعت بیمه کشور می‌بایست اقدام به **تغییر و اصلاح در برنامه‌های استراتژیک و بازنگری فرآیندهای خود و گسترش دایره فعالیت** در جهت تسریع دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز صنعت بیمه کشور نماید.

تغییرات شدید و پیچیده محیط اقتصادی که متأثر از متغیرهای سیاسی، اقتصادی، تغییرات اقلیم و محیط طبیعی، عوامل جمعیت شناختی، فرهنگی و اجتماعی است در کنار رخداد همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ ترسیم‌گر شرایطی شده است که به ویژه در صنعت بیمه، عدم اطمینان‌های گسترده و در عین حال فرصت‌های جدیدی را به وجود آورده است. اکنون در شرایطی قرار گرفته ایم که به سرعت ماهیت سبک زندگی و جریان عادی فعالیت کسب و کارها دچار دگرگونی و تحول به سوی فعالیت در دنیای مجازی است و اینها طبیعتاً ماهیت ریسک‌های متوجه زندگی انسان‌ها و صنایع را در تمامی ابعاد دچار تغییر و تحول می‌سازد. بنابراین نیاز است تا بازنگری اساسی در ماهیت کسب و کار بیمه و روندهای کنونی فعالیت‌های بیمه‌گری رخ دهد.

وجوه جمع آوری شده به عنوان حق بیمه برای توسعه و تعمیق اقتصاد ملی بسیار مهم است. این حق بیمه‌های پرداختی به شرکت‌های بیمه با ایجاد منابع پس‌انداز، منابع مالی را برای بازار سرمایه تامین می‌کند و همچنین وجود روابط هم‌انباشتگی بلند مدت بین متغیرهای رشد اقتصادی و نفوذ بیمه، بر اهمیت این صنعت علاوه بر نقش حامی در صورت وقوع حوادث به‌عنوان تامین‌کننده بخشی از سرمایه چرخه اقتصادی کشور، صحنه می‌گذارد.

خلاصه وضعیت صنعت بیمه در جهان و ایران:

گزارش جدید مؤسسه «سوئیس ری» موسوم به گزارش سیگما از تحولات صنعت بیمه دنیا در سال ۲۰۲۱ و پیش‌بینی سال‌های آینده نشان می‌دهد ایران در سال ۱۴۰۰ نزدیک به ۱۱۸ هزار میلیارد تومان حق بیمه تولیدی داشته که با احتساب دلار ۴۲۰۰ تومانی ایران در رتبه ۲۷ و با احتساب دلار ۲۷ هزار تومانی در رتبه ۵۳ جهان قرار گرفته است.

این گزارش نشان می‌دهد ارزش دلاری بازار بیمه‌های بازرگانی ایران بر مبنای ارز ۴۲۰۰ تومانی ۲۸ میلیارد دلار و با مبنای دلار ۲۷ هزار تومانی، ۴,۳ میلیارد دلار در سال گذشته بوده که رشد اسمی حق بیمه تولیدی کشور ۴۴ درصد و رشد واقعی آن با کم کردن نرخ تورم ۷,۲ درصد بوده است. این نهاد بین‌المللی اعلام کرده ضریب نفوذ بیمه در ایران طی سال گذشته به ۲,۴ درصد بوده که ۰,۴ درصد ضریب نفوذ بیمه‌های زندگی و ۲ درصد بیمه‌های غیرزندگی بوده است.

براساس قانون برنامه ششم توسعه ضریب نفوذ بیمه‌های بازرگانی در طول اجرای برنامه قرار بود به ۷ درصد برسد که این هدف محقق نشده و باید دید در برنامه هفتم توسعه چه هدفی تعیین خواهد شد؟ سرانه بیمه در ایران با احتساب ارز ۴۲۰۰ تومانی در سال ۱۴۰۰ براساس برآورد سوئیس ری ۳۳۰ دلار بوده اما بر مبنای دلار ۲۷ هزار تومانی سرانه هر ایرانی از حق بیمه تولیدی به ۵۲ دلار خواهد رسید.

در سال ۲۰۲۱ میلادی ارزش حق بیمه تولیدی در جهان به ۶,۹ هزار میلیارد دلار رسیده که رشد واقعی پس از حذف اثر تورم ۳,۴ درصد بوده و در سال گذشته میلادی، حق بیمه‌های بخش غیرزندگی ۳,۹ هزار میلیارد دلار افزایش یافت و رشد واقعی ۲,۶ درصد را تجربه کرده که این رشد ناشی از نرخ حق بیمه در رشته‌های تجاری بازارهای پیشرفته دنیا بوده است. براساس این گزارش در چین که بزرگ‌ترین بازار نوظهور است، حجم حق بیمه‌های غیرزندگی با ۰,۷ درصد کاهش واقعی مواجه شد چرا که حذف نظام تعرفه‌ای یا تعرفه‌گذاری در بیمه‌های اتومبیل سبب بروز رقابت شدید و در نتیجه کاهش نرخ‌ها شد اما این افت تا حدی با رشد ۱۰,۶ درصدی در حق بیمه درمان جبران شده است.

حق بیمه‌های زندگی در سال ۲۰۲۱ به ۳ هزار میلیارد دلار رسید و حق بیمه‌های زندگی پس از پشت سر گذاشتن کرونا با قدرت احیا شده و ۴,۵ درصد به صورت واقعی رشد کرده است و این رشد در دنیای پیشرفته ۵,۴ درصد و در بازارهای نوظهور به استثنای چین ۶,۷ درصد بود چرا که در چین حق بیمه‌های زندگی به خاطر ضعف در زمینه بخش حفظ سلامتی اشخاص در نتیجه کاهش بیشتر در رشته بیماری‌های صعب‌العلاج یا خطرناک با ۲,۶ درصد کاهش واقعی روبه‌رو شد.

سوئیس ری می‌گوید: در سال ۲۰۲۱ ضریب نفوذ جهانی بیمه به نزدیک ۷ درصد و سرانه حق بیمه دنیا به بیش از ۸۷۴ دلار رسید و ضریب نفوذ جهانی بیمه‌های زندگی در سال گذشته ۳,۰۴ درصد و ضریب نفوذ جهانی بیمه‌های غیرزندگی ۳,۹۲ درصد بود و به این ترتیب سهم بیمه‌های زندگی از کل حق بیمه تولیدی جهان در سال گذشته به ۴۴ درصد رسید. براساس این گزارش، در سال ۲۰۲۱ میلادی ۴۹ درصد حق بیمه بیمه‌های غیرزندگی به بیمه درمان و سلامت اختصاص پیدا کرده و ۲۴ درصد نیز مربوط به بیمه‌های اشخاص (شامل بیمه‌های اتومبیل شخصی، اموال شخصی و سایر) و ۲۷ درصد به بیمه‌های تجاری (شامل بیمه‌های اموال تجاری، مسئولیت، اتومبیل تجاری و سایر) بوده است.

به گزارش سوئیس ری، ۳ کشور آمریکا، چین و ژاپن به تنهایی ۵۶ درصد کل حق بیمه تولیدی در سال گذشته میلادی را به خود اختصاص داده‌اند. ۹۰ درصد حق بیمه تولیدی جهان در اختیار ۲۰ کشور اول قرار داشته است. در سال ۲۰۲۱ صنعت بیمه هند با ۱۲۷ میلیارد دلار حق بیمه و سهم ۲ درصدی از حق بیمه جهانی در رده دهم جهان و رتبه دوم بازارهای نوظهور بعد از چین قرار گرفت. انتظار می‌رود هند یکی از سریع‌ترین بازارهای در حال رشد در دهه آینده باشد که این پیش‌بینی متکی بر انتظارات درباره رشد اقتصادی بالای هند، سطوح فزاینده درآمد قابل تصرف، جمعیت جوان هند، افزایش آگاهی نسبت به ریسک، افزایش ضریب نفوذ دیجیتال و توسعه است.

چکیده عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۴۰۰

(بر اساس آمار ماهانه خود اظهاری شرکتهای بیمه در سامانه سنهاب)

عنوان	مقدار	تغییرات در مقایسه با مدت مشابه سال قبل
حق بیمه تولیدی	۱۱۵/۱ هزار میلیارد تومان	۴۱/۱ درصد رشد
تعداد بیمه نامه صادره	۷۱/۳ میلیون فقره	
خسارت پرداختی	۶۵ هزار میلیارد تومان	۴۸/۴ درصد رشد
تعداد موارد خسارت پرداختی	۵۲/۵ میلیون فقره	
نسبت خسارت (**)	۵۶/۴ درصد	۲/۸ واحد افزایش
سهم بخش غیردولتی	۶۹/۱ درصد از حق بیمه تولیدی	۶۹/۷ درصد از خسارت پرداختی
سهم رشته های عمده از پرتفوی حق بیمه	۳۴/۸ درصد شخص ثالث و مازاد	۱۸/۳ درصد درمان
	۱۶ درصد زندگی (عمر)	

گزارش تحلیلی عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۴۰۰

- ❖ مبلغ حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی به ترتیب در حدود ۱۱۵/۱ و ۶۵ هزار میلیارد تومان است.
- ❖ رشد حق بیمه تولیدی و رشد خسارت پرداختی نسبت به سال گذشته به ترتیب در حدود ۴۱/۱ و ۴۸/۴ درصد است.

- ❖ نرخ رشد حق بیمه تولیدی اکثر رشته های بیمه (بین ۱۹/۱ درصد در بیمه نفت و انرژی تا ۶۹/۱ درصد در بیمه باربری) موجبات رشد ۴۱/۱ درصدی حق بیمه تولیدی بازار در این مدت را فراهم آورده است (به جز بیمه پول با ۳/۱ درصد کاهش حق بیمه و سهم ناچیز ۰/۰۳ درصد از پرتفوی بازار).
- ❖ نسبت خسارت بازار با ۲/۸ واحد افزایش در مقایسه با سال گذشته به حدود ۵۶/۴ درصد رسیده است. ضریب خسارت (نسبت خسارت واقع شده به حق بیمه عاید شده بر حسب درصد)
- ❖ ۳ رشته درمان (با ۱۰۴/۷٪)، کشتی (با ۵۷/۷٪) و شخص ثالث و مزاد (با ۵۷/۶٪) نسبت خسارتی بالاتر از بازار بیمه داشتند و نسبت خسارت سایر رشته های بیمه (بین ۱/۹ تا ۵۴/۷ درصد) پایین تر از سطح بازار بیمه است.
- ❖ سهم بخش غیردولتی از حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی صنعت بیمه، به ترتیب ۶۹/۱ و ۶۹/۷ درصد است.
- ❖ میزان انحصار شرکتی در بازار بیمه بر اساس شاخص هرفیندال- هیرشمن به عدد ۱۳۱۱ رسیده است (۵۶ واحد کاهش نسبت به آمار نهایی سال قبل). چنانچه این عدد به زیر ۱۰۰۰ برسد، حاکی از فضای رقابتی کامل در بازار بیمه خواهد بود.
- ❖ سهم ۳ رشته بیمه شخص ثالث و مزاد، درمان و زندگی به ترتیب ۳۴/۸، ۱۸/۳ و ۱۶ درصد از پرتفوی حق بیمه تولیدی در بازار است.
- ❖ حدود ۷۱/۳ میلیون بیمه نامه صادر و ۵۲/۵ میلیون فقره خسارت پرداخت شده است.
- ❖ از کل تعداد بیمه نامه های صادره در بازار، ۶ رشته بیمه در مجموع سهم عمده ۹۴/۳ درصدی داشته اند، به نحوی که بیشترین تعداد به ترتیب به رشته های شخص ثالث-مزاد و حوادث راننده (هر یک با ۳۴/۴ درصد)، بیمه زندگی (۱۱ درصد)، بیمه بدنه اتومبیل (۵/۹ درصد)، آتش سوزی (۵/۲ درصد) و بیمه حوادث (۳/۴ درصد) اختصاص یافته و ۵/۷ درصد سهم مابقی، به ۱۰ رشته دیگر تعلق داشته است.
- ❖ از مجموع تعداد موارد خسارت پرداختی در بازار بیمه، رشته بیمه درمان سهم عمده ۹۳/۹ درصدی از تعداد خسارتهای پرداختی داشته است و پس از آن، بیشترین سهم مرتبط با دو رشته شخص ثالث-مزاد (با ۲/۵ درصد) و بیمه زندگی (با ۲/۱ درصد) است.

انتظارات و مطالبات از صنعت بیمه

طبق برنامه ششم توسعه می بایست ضریب نفوذ بیمه به ۷ درصد افزایش یابد، بنابراین باید در ارائه خدمات بیمه‌ای رشد قابل توجهی داشته باشیم. این رشد میسر نیست مگر **بیمه گران در مقابل نیازها و انتظارات جامعه پاسخگو باشند.**

به صورت خلاصه گزیده ای از انتظارات و مطالبات از صنعت بیمه در زیر آورده شده است:

➤ ارائه راهکارهایی برای جبران قطع همکاری‌های شرکت‌های بیمه خارجی که به دنبال قطع ارتباطات بانک مرکزی با سایر کشورها در اثر تحریم بوجود آمده است.

➤ ایجاد موسسه رتبه بندی صنعت بیمه و رتبه بندی موسسات بیمه براساس مدل های پیشرفته دنیا برای ایجاد شرایط و ترغیب فعالیت بیمه گران خارجی (اتکائی) و پوشش ریسک‌های بزرگ کشور در صورت ارتقای مناسبات، مراودات و همکاری‌های بین المللی صنعت بیمه که در دوران پسا تحریم متصور می‌باشد.

➤ افزایش سهم و نقش صنعت بیمه کشور در تامین مالی با هدف برون رفت از بحران های اقتصادی

➤ هدایت سرمایه‌ها و منابع مالی به سمت تولید مولد و فعالیت‌های اشتغال‌زا

✚ اطلاع رسانی جامع و کافی از خدمات بیمه ای و پوشش های قابل ارائه و شفاف سازی برای اتخاذ تصمیم صحیح بیمه گذاران در خرید پوشش های بیمه ای متناسب با نیاز آنان (فرهنگ سازی و شفاف سازی)

از بیمه گران انتظار می رود در مقابل حق بیمه ای که دریافت می کند و تعهدی که می پذیرند بهترین خدمت را ارائه دهند. عدم محاسبه حق بیمه درست و ارائه پوشش های متناسب که در زمان وقوع خسارت خود را نشان می دهد موجب آزار بیمه گذاران و کاهش اعتماد عمومی به صنعت بیمه می گردد.

همچنین صنعت بیمه برای فرهنگ سازی و افزایش نفوذ بیمه نیاز به تعامل صنایع بزرگ دارد لذا با ایجاد اعتماد در این بخش (با ارائه اطلاعات صحیح بیمه ای و خدمات مطلوب) به ایجاد اعتماد عمومی نائل خواهد شد.

✚ مدیریت صدور مجوز شبکه فروش (نمایندگان و کارگزاران) و اعطای مجوز به افراد متخصص

✚ ارائه خدمات نوین بیمه ای با بهره گیری از تکنیک های روز فناوری اطلاعات به منظور پاسخ به نیاز بازار و ایجاد ارزش افزوده برای بیمه گذار

صادر کنندگان و بانکها (بدلیل تضمین کننده اعتبار صادرات و اعطا کننده تسهیلات سرمایه گذاری) در معرض ریسک نوسان نرخ ارز بوده و انتظار دارند صنعت بیمه برای کنترل این ریسک اقدام به ارائه بیمه نامه های کاملا ارزی برای پوشش نرخ نوسان ارز ارائه نماید تا بتوانند حداقل بخشی از ریسک نوسان نرخ ارز را پوشش دهند (متاسفانه بیمه نامه های ارزی صادره در شرکتها با مفاد آیین نامه بیمه نامه های ارزی که تمامی مراحل و مرادفات مالی طبق تعریف این بیمه نامه با ارز (غیر ریالی) می باشد رعایت نمیگردد. و این ریسک مهم بدون پوشش باقی مانده است.)

✚ توسعه زیرساختهای لازم حوزه فناوری اطلاعات برای صدور و پرداخت خسارت آنلاین (تسریع در ارائه خدمات بهتر در قبال دریافت درست و صحیح حق بیمه)

✚ عکس العمل های قانونی علیه کوتاهی شرکت های بیمه در ارائه خدمات و رعایت اصل حسن نیت در پیش و پس از صدور بیمه نامه

✚ بازنگری در سیستم نظارت بر توانگری مالی موسسات بیمه برای ایجاد اطمینان از توانگری صحیح شرکتهای بیمه جهت انتخاب بیمه گران اصلح برای پوشش ریسکهای بیمه گذاران

✚ استفاده از فناوری های نوین و توسعه آن برای به کارگیری تمامی شرکت های بیمه در جهت ارزیابی، نظارت و پوشش ریسکها

بهره گیری از تجربیات گذشته، تجربیات کشورهای پیشرو و تدوین سیاستها و راهبردهای نوین برای برون رفت از مشکلات و موانع پیاده سازی شیوه های نوین

✚ ایجاد سیستم پیش هشدار براساس شاخص های دقیق بیمه ای و مالی

✚ طراحی سیستم مبادله اطلاعات بین بیمه گران و سایر موسسات مالی (مبارزه با کلاهبرداری بیمه ای)

✚ ایجاد مرکز دیتا سنتر برای ثبت ارزیابی خسارت زیان دیدگان و در دسترس قرار دادن آن برای بیمه گران و بیمه گذاران

✚ ایجاد مرکز حمایت از ایده های نو در زمینه توسعه الکترونیکی و رون رفت از شیوه های سنتی و زمان بر با دقت پایین

✚ نظارت بر رقابت ناسالم شرکتهای بیمه در ارائه نرخ و تغییر رویه از ارائه نرخ پایین به ارائه خدمات مطلوب و کنترل ریسک جهت افزایش سهم از بازار بیمه گران که در نهایت به اعتماد سازی و فرهنگ سازی در جامعه برای افزایش نفوذ بیمه می‌انجامد.

✚ توسعه شرکت‌های تخصصی ارزیابی ریسک (ممیزی و ارزیابی دقیق پیش از صدور که منجر به اقدامات پیشگیرانه از وقوع خسارت خواهد شد و همچنین موجب محاسبه حق بیمه عادلانه متناسب با ریسک می شود)

بخشی از رسالت صنعت بیمه می‌بایست به ارائه پیشنهادهای سازنده در ایمنی و استانداردسازی موضوع بیمه معطوف گردد تا ضمن جلوگیری از وقوع حوادث به سود عملیات صنعت بیمه و کاهش ضریب خسارت کمک شایانی گردد.

ضمناً صنعت بیمه به تبع عقد قرارداد بیمه نامه به عنوان یکی از ذینفعان اصلی سرمایه مورد بیمه می باشد که شایسته است با صرف بودجه معقول در آموزش و تخصصی سازی ارزیابی های ریسک پیش و پس از صدور بیمه نامه و اقدامات کنترلی وقوع ریسک از سرمایه های خود محافظت نماید)

✚ طراحی بسته های بیمه ای متناسب به تفکیک بیمه گذاران بزرگ را بر طراحی محصولات جدید که صرفاً تفکیک پوشش بیمه نامه های موجود به نام محصول جدید می باشند را در اولویت قرار دهد.

✚ ارائه پوشش‌های تکمیلی رشته درمان متناسب با نیاز پرسنل صنایع در جهت ایجاد امنیت خاطر در این گروه از جامعه (متأسفانه به دلیل عدم کفایت پوشش ها و عدم ایفای تعهدات شرکتهای بیمه در قبال مراکز درمانی طرف قرارداد کیفیت خدمات در این رشته را به شدت کاهش داده است).

✚ تشکیل هسته های مشترک و تخصصی صنعت بیمه و صنایع با هدف بررسی، تحلیل و ارائه راهکارهای کنترل ریسک و همچنین جهت دهی به منابع مالی تامین شده از سوی صنعت بیمه